

Ibrukttagande av rapporteringskanal enligt lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelser i enlighet med det s.k. visseblåsardirektivet

Stadsstyrelsen 06.03.2023 § 77
201/03.03/2023

Beredare

Förvaltningschef Hanna-Maria Grandell, tfn 050 473 9910
fornamn.efternamn@pargas.fi

Lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av EU-rätten och den nationella lagstiftningen trädde i kraft 1.1.2023. Genom lagen genomförs EU:s direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (2019/1937), dvs. det s.k. visseblåsardirektivet. Avsikten med lagstiftningen är att säkerställa att personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang upptäcker eller har misstankar om verksamhet som skadar allmänintresset inom specificerade områden av EU-lagstiftningen eller den nationella lagstiftningen ska kunna rapportera om detta på ett tryggt sätt.

Skyldigheten att inrätta en intern rapporteringskanal gäller kommuner och samkommuner som regelbundet har minst 50 personer som står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande till dem. Detsamma gäller juridiska personer där dessa kommuner och samkommuner har bestämmande inflytande, som t.ex. dotterbolag. Kommuner och samkommuner får också ha gemensamma rapporteringskanaler.

En intern rapporteringskanal ska tas i bruk inom tre månader efter att lagen har trätt i kraft, dvs. senast 1.4.2023. Möjligheten att rapportera om verksamhet som skadar allmänintresset gäller specificerade områden, som bl.a. offentlig upphandling, miljöskydd, transportsäkerhet, skydd av privatlivet och personuppgifter samt säkerhet i nätverks- och informationssystem.

Man kan rapportera om verksamhet som skadar allmänintresset, om den gärning eller försummelse som man upptäcker är straffbar, kan leda till en administrativ påföljd av straffkaraktär eller allvarligt kan äventyra uppnåendet av de mål av allmänt intresse som eftersträvas med lagstiftningen. I praktiken är det svårt för den rapporterande personen att bedöma om överträdelsen omfattas av lagen, och man behöver i vilket fall som helst utreda rapportens/påståendets riktighet. Rapporteringskanalen är inte en responskanal, utan en kanal för rapportering av allvarliga överträdelser.

Rapporteringsmöjligheten ska ges personer som står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande till staden. Dessutom ska de som ur denna lags synvinkel jämföras med arbetstagare ha möjlighet till rapportering och skydd för rapporterande personer. Den personkrets som avses i lagen om skydd för rapporterande personer borde åtminstone omfatta arbetstagare, tjänsteinnehavare, självständiga yrkesutövare samt aktieägare och personer som tillhör ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan, inklusive andra personer än de som tillhör den operativa ledningen, volontärer, avlönade och oavlönade praktikanter samt personer som arbetar under överinseende och ledning av entreprenörer, underentreprenörer och leverantörer. Till de personer som lagen ger denna möjlighet hör inte kommuninvånarna.

Rapporteringsmöjligheten medför också sådant skydd för rapporterande personer som avses i lagen. Rapporteringen ska ske skriftligt via

rapporteringskanalen. I Pargas läggs denna verksamhet ut på revisionsbolaget. Det är inte möjligt att rapportera muntligt i Pargas. Avsikten är att man inte heller kan rapportera anonymt i Pargas.

Information om den interna rapporteringskanalen ska ges på behörigt sätt. Stadens dataskyddsombud svarar för det praktiska genomförandet av denna verksamhet. Rapporterna om överträdelser ska också registreras i ärendehanteringssystemet.

I bruktagandet av en ny rapporteringskanal förutsätter en dialog eller ett samarbetsförfarande enligt samarbetslagen, dvs. ärendet ska delges stadens samarbetskommitté.

Kommunen ska utse den eller de personer som ansvarar för handläggningen av rapporter. Den ansvariga personen ska ha tillräcklig sakkunskap för handläggningen av rapporter. Rapporter får endast handläggas av utsedda personer.

Lagen innehåller också bestämmelser om en centraliserad rapporteringskanal. Justitiekanslersämbetet ansvarar för verksamheten med den centraliserade rapporteringskanalen. En rapport kan också göras till justitiekanslersämbetet. Justitiekanslersämbetet vidarebefordrar rapporten till den behöriga myndigheten, dvs. t.ex. kommunen.

En förutsättning för skyddet för rapporterade personer är att rapporteringen i första hand sker via organisationens interna rapporteringskanal och att den rapporterade personen vid tidpunkten för rapporteringen har grundad anledning att tro att informationen om en överträdelse är korrekt samt att informationen i fråga omfattas av lagens tillämpningsområde.

Lagen tillämpas på gärningar som är straffbara, kan leda till en administrativ påföljd av straffkaraktär eller allvarligt kan äventyra uppnåendet av de mål av allmänt intresse som eftersträvas med lagstiftningen. Rapporteringskanalen är därmed inte avsedd som en allmän "responskanal", utan uttryckligen för rapportering av allvarliga överträdelser.

Den rapporterade personens arbetsgivare eller någon annan organisation får inte utsätta den rapporterade personen eller någon annan person som avses i 5 § för repressalier på grund av rapportering om eller offentliggörande av information om överträdelser. Även ett förfarande som syftar till att förhindra rapportering eller offentliggörande av information om överträdelser är förbjudet. Arbetsgivarens repressalier kan t.ex. vara om anställningsvillkoren försämras eller anställningsförhållandet avslutas eller om personen permitteras, behandlas på ett ofördelaktigt sätt eller utsätts för andra negativa följder.

Kompletterande material	BDO:s offert (sekretessbelagd, innehåller företagshemligheter)
Föredragande	Stadsdirektör Patrik Nygrén, tfn 040 511 4383 fornamn.efternamn@pargas.fi
Beslutsförslag	Pargas stad beslutar att 1) senast 1.4.2023 ta i bruk en intern rapporteringskanal för rapportering av överträdelser i stadens verksamhet 2) verksamheten under en viss tid produceras för staden av revisionsbolaget BDO i enlighet med kompletterande material

3) rapporteringsmöjligheten endast ska ges personer som står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande till staden; rapporteringen ska ske skriftligt och under eget namn och rapporterna ska handläggas som sekretessbelagda på det sätt som lagen förutsätter

4) förutsätta att ärendet delges samarbetskommittén

5) befullmäktiga stadens dataskyddsombud att sköta de praktiska arrangemangen för ibruktagande av kanalen.

Beslut

Förslaget godkändes med preciseringen att rapporteringsmöjligheten endast ska ges personer som står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande till staden och dem som avses i 5 § i lagen; rapporteringen ska ske skriftligt och under eget namn och rapporterna ska handläggas som sekretessbelagda på det sätt som lagen förutsätter.

Delgivning

Ledningsgruppen, via Loggen, förmännen, revisionsbolaget
